

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ALANINDA PEDAGOJİK FORMASYON ALAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETMEN ÖZYETERLİKLERİ İLE MESLEĞE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Anıl TÜRKELİ¹, Zekihan HAZAR², Gönül TEKKURŞUN DEMİR³,
Sevinç NAMLI⁴

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, spor bilimleri fakültesinde pedagojik formasyon eğitimi alarak öğrenimine devam eden ve mezun olan rekreasyon, antrenörlük eğitimi, spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin özyeterlikleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını farklı değişkenler açısından ortaya koyarak, özyeterlik ile tutum arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem: Araştırma, nicel araştırma modelinde tasarlanmış olup, ilişkisel tarama yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmada veri toplamak için 321 katılımcıya, Kişisel Bilgi Formu, Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005)'nin "Öğretmen Özyeterlik Ölçeği" ile Üstüner (2006)'in "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Verilere, Çarpıklık ve Basıklık ve Levene testleri yapılmıştır. Bu doğrultuda, bağımsız değişkenlerin Skewness ve Kurtosis değerlerinin (+ - 1) arasında olmasından dolayı verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Buna göre verilerin analizinde frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, pearson korelasyon testlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Elde edilen bulgular ışığında, Öğretmen Özyeterlik Ölçeği alt boyuları toplam puanı, medeni durum ve kurs esnasındaki statü değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma görülmezken, ölçeğin sınıf yönetimi alt boyutlarında kadın öğretmen adaylarının lehine ve yaş değişkenine göre anlamlı bir ilişki görülmektedir. "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" nden aldıkları toplam puan ile cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilirken, medeni durum ile kurs esnasındaki statülerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Özyeterlik ve tutum ölçekleri arasındaki ilişkiye bakmak için yapılan korelasyon analizi sonucunda; tutum ölçeği ile öğrenci katılımına ve öğretim stratejilerine yönelik özyeterlik puanları arasında negatif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Tutum ölçeği toplam puanı ile sınıf yönetimine yönelik özyeterlik puanları arasında olumlu yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pedagojik Formasyon Eğitimi, Özyeterlik, Beden Eğitimi, Beden Eğitimi Öğretmen Adayı, Tutum

EXAMINATION OF TEACHER SELF-EFFICACY AND OCCUPATIONAL ATTITUDES OF FORMATION STUDENTS PEDAGOGICAL FORMATION IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS FIELD

ABSTRACT

Aim: The aim of this research is to examine the relationship between self-efficacy and attitudes in terms of different variables by revealing the self-efficacy and attitudes of students towards teaching profession, who are from the departments of recreation, coaching education and sports management, graduated and taking the pedagogical formation education in sport sciences faculty.

Method: The research was designed in a quantitative research model and examined using the relational screening method. The "Teacher Self-Efficacy Scale" of Çapa, Çakıroğlu and Sarıkaya (2005) and "Attitude Scale towards Teaching Profession" of Üstüner (2006) were applied to 321 participants to collect data in the research. Tests of Skewness, Kurtosis and Levene were performed on data. In this respect, parametric tests were used in the analysis of data, because the Skewness and Kurtosis values of independent variables were between (+

¹Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

²Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

³Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

⁴Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

- 1). Accordingly, frequencies, arithmetic mean, standard deviation, t-test, Pearson correlation tests were used in the analysis of data.

Findings and Conclusion: In the light of findings obtained, whereas there was no significant difference according to the total scores of sub-dimensions of the Teacher Self-Efficacy Scale, and variables of marital status and status during the course, there was a meaningful relationship in the scale's sub-dimensions of class management according to the age variable and in favor of the female teacher candidates. There was no significant difference between the marital status and the statues during the course, while a significant difference was found between the total score obtained from "Attitude Scale towards Teaching Profession" and variables of gender and age. As a result of the correlation analysis made to look at the relationship between self-efficacy and attitude scales; a negative, high and significant relationship were found between the attitude scale and the self-efficacy scores for student participation and instructional strategies. A positive high and significant relationship was found between the total score of attitude scale and self-efficacy scores for classroom management.

Key Words: *Pedagogical Formation, Self-efficacy, Physical Education, Physical Education Teacher Candidate, Attitude*

GİRİŞ

Bireyin sahip olduklarıyla belirli durumlarda neleri yapabileceğine ilişkin inancı olarak tanımlanan özyeterlik kavramı, ilk olarak Bandura'nın 1977 yılında yaptığı bir çalışmada karşımıza çıkmaktadır. Sonraki yıllarda özyeterlik ile ilgili yaptığı çalışmaları sosyal-bilişsel kuram çerçevesinde geliştirdiği görülmektedir. Özyeterlik, kişinin sahip olduğu belirli yetenekleri performansla dönüştürebilmesi, bilişsel, sosyal, duygusal ve psiko-motor becerilere sahip olmasını ve zor şartlar altında bunları uyumlu bir şekilde bir araya getirebilme becerisini gerektirmektedir (Bandura, 1997).

Bandura'nın genel özyeterlik kavramına dayanan, öğretmenin öğretme konusunda kendi yetenekleri hakkındaki yargısı olarak tanımlanan öğretmen özyeterliği, son yıllarda öğretmen eğitimiyle ilgili yayınlarda önemli bir yer edinmiştir. Bandura (1993, 1997), öğretmenlerin özyeterliklerinin, öğrencilerin bilişsel ve akademik yeterliklerinin gelişimini sağlayacak öğrenme ortamlarının oluşumunda etkili olduğunu ifade etmektedir. Özyeterlikleri yüksek olan öğretmenlerin yeni fikirlere daha açık, yeni yöntemleri denemeye daha istekli olduğu (Cousins & Walker, 2000), daha az tükenmişlik yaşadığı (Skaalvik & Skaalvik, 2010), öğrencileri güdülemek için daha çok çaba sarf ettiği, akademik işlere daha çok zaman ayırdığı ve başarıyı artırabildiği (Bandura, 1997) belirtilmektedir. Öte yandan özyeterliği düşük olan öğretmenler öğretime daha az zaman ayırmakta, zorlukla karşılaşan öğrencilerle uğraşmak için hiçbir çaba sarf etmemekte, otoriter yaklaşım sergilemekte, onları güdülemeye çalışmamakta ve öğretime ya da mesleğe zayıf bağlılık göstermektedir (Palmer, 2006). Bu nedenle öğretmen özyeterliği öğretmen eğitiminde dikkate alınması gereken bir yapı olduğundan, öğretmen adaylarına etkili bir şekilde kazandırılması, öğretmenlik mesleğine önemli ölçüde katkılar sağlamaktadır (Şahin ve Atay, 2010).

Öğretmen eğitim sisteminin vazgeçilmez bir unsurudur. Eğitim ve öğretimde hedefler ne kadar iyi belirlenirse belirlensin, dersin içeriği ne kadar işlevsel seçilip organize edilirse

edilsin, o hedefler ve kavrayışlara sahip öğretmenler elinde yürütülmedikçe, eğitimden beklenen sonucun alınması olanaklı değildir (Sünbül, 2001). Öğretmenlik mesleğine adım atan öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin olumlu tutum ve değerler kazanmaları, olumlu algılara sahip olmaları, meslek yaşamlarındaki başarılarının belirleyicisi olacaktır (Karadağ, 2012).

Tutum, bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli biçimde oluşturan bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olması mesleklerinde başarıyı ve böylelikle eğitimde kaliteyi getirmektedir. Öğretmenliğe yönelik olumlu tutum geliştiren öğretmen adayları görev bilinci ile mesleklerini daha iyi gerçekleştirebileceklerdir. Mesleklerine karşı olumlu tutumlar geliştiren öğretmenlerin tutumları davranışlarına yansır, öğrencilerine daha samimi davranır, katı ve kuralcı olmayacaklarından öğrencilerini derslere daha kolay motive ederler (İlğan, Sevinç ve Arı, 2013). Olumlu bir tutuma sahip olan bir öğretmen adayının, mesleki yeterliğini geliştirmeye çaba göstereceği ve yeterlik açısından kendisini daha objektif olarak değerlendirebileceği gibi, eksikliklerini gidermek için daha çok çalışacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleki özyeterlikleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını farklı değişkenler açısından ortaya koyarak, özyeterlik ile tutum arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Deseni

Çalışmada, sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan; nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hala var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2010; Büyüköztürk ve Diğ., 2014). Çalışma, pedagojik formasyon eğitimi alan katılımcıların özyeterlikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2016-2017 eğitim öğretim yılında, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde rekreasyon, antrenörlük eğitimi ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenimine devam eden 150 (67 kadın, 83 erkek) ve bu bölümlerden mezun olan 171 (99 kadın, 72 erkek) toplamda 321 beden eğitimi öğretmen adayından oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmaya etkisinin olduğu düşünüldüğü bazı değişkenleri öğrenmek amacıyla öğretmen adaylarının demografik özelliklerini belirlemeye yönelik,

araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu; toplam dört sorudan (cinsiyet, yaş, medeni durum, kurs esnasındaki statünüz) oluşmaktadır.

Öğretmenlik Özyeterlik Ölçeği: Araştırmada kullanılan öğretmen özyeterlik ölçeğinin orijinal formu Tschannen-Moran ve Hoy (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama ve geçerlik ve güvenilirlik çalışması ise Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılmıştır. Öz-yeterlik ölçeği toplam 24 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. “Öğrenci katılımını sağlama” olarak adlandırılan birinci boyut; öğretmenlerin öğrencileri okul etkinliklerini iyi yapabileceklerine ne düzeyde inandırabilecekleri ile ilgili maddelerden oluşmaktadır. “Sınıf yönetimi” olarak adlandırılan ikinci boyut; öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışları ne düzeyde kontrol edebilecekleri ile ilgilidir. “Öğretimsel stratejiler” olarak adlandırılan üçüncü boyut ise öğretmenlerin farklı öğretim ve değerlendirme stratejilerini ne düzeyde kullanabileceklerine ilişkin maddelerden oluşmaktadır. Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında, ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için yapılan analizler sonucunda, her bir boyut için hesaplanan iç tutarlılık katsayıları şöyledir: Öğrenci katılımını sağlama “.82”, sınıf yönetimi “.84”, öğretimsel stratejiler “.86” ve ölçeğin geneli “.93”. Bu çalışmada elde edilen güvenilirlik katsayılarına bakıldığında; öğrenci katılımını sağlama “.90”, sınıf yönetimi “.91”, öğretimsel stratejiler “.91” ve ölçeğin geneli “.96” olarak tespit edilmiştir.

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği: Araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla, Üstüner (2006) tarafından geliştirilen tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçek öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu yansıtan toplam 34 maddeden oluşmaktadır. Tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 170, en düşük puan ise 34’tür. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun olumlu olması, düşüklüğü ise olumsuz olması anlamına gelmektedir. Ölçeğin ölçüt ölçek geçerliliğinin “.89”, puan kararlılığına ilişkin güvenilirlik katsayısının “.72”, iç tutarlılık katsayısının ise “.93” olduğu ifade edilmiştir (Üstüner, 2006). Bu çalışmada elde edilen güvenilirlik kat sayısı “.82” dir.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların kurs esnasındaki statü, cinsiyet, yaş ve medeni durum gibi değişkenler aracılığıyla sahip oldukları özyeterlik ve mesleğe yönelik tutumları tespit etmek ve ortaya koymaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen veri toplama analizinde elde edilen katılımcı görüşlerine bu bölümde yer verilmiştir. Katılımcıların kurs esnasındaki statü ve cinsiyete ilişkin bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Kurs Esnasındaki Statüleri ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	Kurs Esnasındaki Statü		
	Mezun	Öğrenci	Toplam
Kadın	99	67	166
Erkek	72	83	155
Toplam	171	150	321

Öğretmen adaylarının özyeterlikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda, bağımsız değişkenlerin sırasına göre verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Özyeterlikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Analiz Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	X	Ss	df	t	p
Öğrenci katılımına yönelik özyeterlik	Kadın	166	31,65	6,20	319	1,10	,27
	Erkek	155	30,91	5,83			
Öğretim stratejilerine yönelik özyeterlik	Kadın	166	28,13	5,09	319	1,89	,05
	Erkek	155	27,09	4,75			
Sınıf yönetimine yönelik özyeterlik	Kadın	166	32,19	6,07	319	3,04	,00
	Erkek	155	30,14	5,98			
Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum toplam puanı (ÖMYT)	Kadın	166	135,10	22,74	319	2,16	,03
	Erkek	155	129,81	20,98			

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının özyeterlikleri cinsiyet değişkenine göre; ölçeğin sınıf yönetimi alt boyutlarında kadın öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılık gösterirken ($t_{319}: 3,04; p<0,05$), öğrenci katılımını sağlama ($t_{319}: 1,10; p>0,05$) ve öğretim stratejileri boyutunda anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir ($t_{319}: 1,89; p>0,05$). Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{319}: 2,16; p<0,05$). Buna göre kadın öğretmen adayların ($X=135,10$), erkek adaya ($X=129,81$) göre daha olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Yaş Değişkenine Göre Pearson Moment Korelasyon Analiz Sonuçları

	N	X	ss	r	p
Yaş		25,96	3,74		
Öğrenci katılımına yönelik özyeterlik	321	31,29	6,02	,136*	,01
Yaş		25,96	3,74		
Öğretim stratejilerine yönelik özyeterlik	321	27,63	4,94	,137*	,01
Yaş		25,96	3,74		
Sınıf yönetimine yönelik özyeterlik	321	31,20	6,11	,164**	,00
Yaş		25,96	3,74		
ÖMYT	321	132,54	22,03	,135*	,01

Tablo 3’de görüldüğü üzere katılımcıların özyeterlik ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeklerinden aldıkları toplam puan ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere pearson moment korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda öğretmen özyeterlik alt boyut puanları ile yaş arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir ($r=,136$; $p<0,05$), ($r=,137$; $p<0,05$), ($r=,164$; $p<0,05$). Öğretmen mesleğine yönelik tutum ölçeğinin analizi sonucunda toplam puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki görülmektedir ($r=,135$; $p<0,05$).

Tablo 4. Medeni Durum Değişkenine Göre Bağımsız Grup T-Testi Sonuçları

Değişken	Medeni Durum	N	X	Ss	df	t	p
Öğrenci katılımına yönelik özyeterlik	Evli	72	32,02	6,06	318	1,17	,24
	Bekar	248	31,07	6,02			
Öğretim stratejilerine yönelik özyeterlik	Evli	72	28,18	5,15		1,06	,24
	Bekar	248	27,47	4,89			
Sınıf yönetimine yönelik özyeterlik	Evli	72	31,63	6,65		,71	,28
	Bekar	248	31,05	5,95			
ÖMYT	Evli	72	135,27	23,29		1,20	,47
	Bekar	248	131,71	21,67			

Tablo 4’de görüldüğü üzere katılımcıların özyeterlik ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeklerinden aldıkları toplam puanın medeni duruma göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği bağımsız grup t testi ile incelenmiştir. Buna göre, öğretmen adaylarının medeni duruma göre özyeterlik ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir ($t_{318}: 1,17; p>0,05$), ($t_{318}: 1,17; p>0,05$), ($t_{318}: ,71; p>0,05$), ($t_{318}: 1,20; p>0,05$).

Tablo 5. Kurs Esnasındaki Statü Değişkenine Göre Bağımsız Grup T-Testi Sonuçları

Değişken	Kurs Esnasındaki Statü	N	X	Ss	df	t	p
Öğrenci katılımına yönelik özyeterlik	Mezun	171	31,54	6,06	318	,77	,43
	Öğrenci	150	31,02	6,02			
Öğretim stratejilerine yönelik özyeterlik	Mezun	171	27,83	5,15	318	,77	,43
	Öğrenci	150	27,40	4,89			
Sınıf yönetimine yönelik özyeterlik	Mezun	171	31,62	6,65	318	1,32	,18
	Öğrenci	150	30,72	5,95			
ÖMYT	Mezun	171	133,60	23,29	318	,91	,36
	Öğrenci	150	131,34	21,67			

Tablo 5 incelendiğinde, bağımsız grup t testi ile yapılan analizde kurs esnasındaki statü değişkenine göre özyeterlik ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t_{319}: ,77; p>0,05$), ($t_{319}: ,77; p>0,05$), ($t_{319}: 1,32; p>0,05$), ($t_{319}: ,91; p>0,05$).

Tablo 6. Özyeterlik ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçek Arasındaki Korelasyon Sonuçları

Değişken	Öğrenci katılımına yönelik özyeterlik	Öğretim stratejilerine yönelik özyeterlik	Sınıf yönetimine yönelik özyeterlik
ÖMYT Toplam Puan	-,917**	-,928**	,921**

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ile öğrenci katılımına yönelik özyeterlik puanları arasında negatif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ile öğretim stratejilerine yönelik özyeterlik puanları arasında negatif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ile sınıf yönetimine yönelik özyeterlik puanları arasında olumlu yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan analizlerde, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre özyeterlik ölçeğin sınıf yönetimi alt boyutlarında kadın öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılık tespit edilirken ($t = 3,04$; $p < 0,05$), öğrenci katılımı ve öğretim stratejileri boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($t = 1,10$; $p > 0,05$), ($t = 1,89$; $p > 0,05$). Bu araştırmadan elde edilen bulgular kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha yüksek özyeterlik algısına sahip olduklarını belirten Shahid ve Thompson (2001), Ekici (2006), Yılmaz ve ark. (2010), Özenoğlu (2006) ve Üredi ve Üredi'nin (2007) çalışmaları ile paralellik göstermektedir. Karadağ, Baloğlu ve Çalışkan (2009) tarafından yapılan araştırmada da erkek öğretmen adaylarının sınıf yönetimi, öğretim stratejileri ve öğrenci ilgisini sağlama boyutları açısından kendilerini daha yeterli algıladıkları belirlenmiştir. Benzer biçimde Morgil, Seçken ve Yücel (2004) tarafından yapılan araştırma sonucunda da erkek öğretmen adaylarının, kimya öğretimine yönelik özyeterlik inançlarının, çalışmaya katılan kadın öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılık göstermektedir ($t=2,16$; $p<0,05$). Buna göre kadın öğretmen adayların ($X=135,10$), erkek adaylara ($X=129,81$) göre daha olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir. Tanrıoğan (1997) öğretmen adayları, Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006), Pektaş ve Kamer (2011) fen bilgisi öğretmen adayları, Doğan ve Çoban (2009), Terzi ve Tezci (2007) eğitim fakültesi öğrencileri, Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007), Çapri ve Çelikkaleli (2008), Gökçe ve Sezer (2012), Ömür ve Nartgün (2012) öğretmen adayları, Baykara ve Pehlivan (2008), Tekerek ve Polat (2011) sınıf öğretmen adayları, Durmuşoğlu, Aksoy (2010) sosyal bilgiler öğretmen adayları ile ilgili yaptıkları çalışmalar sonucunda bu bulgu ile benzerlik göstermekte, öğretmen veya öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlar ile cinsiyet değişkeni arasında kadın adaylar lehine anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yaşları ile özyeterlik ve mesleğe yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($r=0,136$; $p < 0,05$), ($r=0,137$; $p < 0,05$), ($r=0,164$; $p < 0,05$), ($r=0,135$; $p < 0,05$). Buna göre öğretmen adaylarının kıdemli

öğretmenlere göre tecrübesiz olmaları ve bu nedenle kendilerini daha az yeterli bulmalarına bağlanabilir. Bu bulgular Zengin (2003), Say (2005), Özenoğlu'nun (2006) özyeterlik ile ilgili yaptıkları çalışmalarla, Aysu (2007), Afacan ve Kartal (2012), İlğan, Sevinç ve Arı (2013) pedagojik formasyon programı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Katılımcıların medeni durum değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, özyeterlikleri ile mesleğe yönelik tutumların medeni durum değişkenine göre farklılaşmadığı bulunmuştur ($t= 1,17$; $p>0,05$), ($t= 1,06$; $p>0,05$), ($t=0,71$; $p>0,05$), ($t=1,20$; $p>0,05$). Bu bulguya göre, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özyeterlik ve mesleki tutumlarının evli ya da bekar olma durumlarına bağlı olmadığını söyleyebiliriz.

Araştırmada elde edilen diğer bir analiz sonucunda, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının kurs esnasındaki statü değişkenine göre özyeterlikleri ile mesleğe yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda guruplar arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($t =0,77$; $p>0,05$), ($t= 0,77$; $p>0,05$), ($t= 1,32$; $p>0,05$), ($t= 0,91$; $p>0,05$). Bu bulguya göre, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özyeterlik ve mesleki tutumlarının mezun ya da öğrenci olma durumlarına bağlı olmadığını görülmektedir.

Özyeterlik ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçekleri arasındaki ilişkiye bakmak için yapılan korelasyon analizi sonucunda; Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ile öğrenci katılımına ve öğretim stratejilerine yönelik özyeterlik puanları arasında negatif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ile sınıf yönetimine yönelik özyeterlik puanları arasında olumlu yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Konuyla ilgili olarak Çakır (2005) eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği lisans programı öğrencileri, Çakır, Erkuş ve Kılıç (2004) öğretmenlik mesleği, Çapri ve Çelikkaleli (2008) öğretmen adayları, Oğuz ve Topkaya (2008) ortaöğretim alan öğretmenliği öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmalarda özyeterlik ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum arasında pozitif yönde, anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda, katılımcıların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arttıkça sınıf yönetimine yönelik özyeterliklerinin de arttığı belirlenmiştir. Bununla beraber, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların artması ile birlikte öğrenci katılımına yönelik ve öğretim stratejilerine yönelik özyeterliklerinin azaldığı tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28(2): 117-148.
2. Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
3. Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
4. Cousins, J.B., & Walker, C.A. (2000). Predictors of educators' valuing of systemic inquiry in schools. *Canadian Journal of Program Evaluation (Special Issue)*, 25–53.
5. Çakır, Ö. (2005). Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İngilizce öğretmenliği lisans programı (iölp) ve eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(6): 27–42.
6. Çakır, Ö., Erkuş, A., ve Kılıç, F. (2004). *Öğretmenlik Meslek Bilgisi Programının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. Mersin: Mersin Üniversitesi Yayınları.
7. Çapa, Y., Çakıroğlu, J. & Sarıkaya, H. (2005). The development and validation of a Turkish version of the teachers' sense of efficacy scale. *Education and Science*, 30(137): 74–81.
8. Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15): 33–53.
9. Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*. 34(153), 157-168.
10. Ekici, G. (2006). *İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin sınıf yönetimi profilleri ile öğretmen öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. XIV. Ulusal eğitim bilimleri kongresinde sunulmuş bildiri.
11. Ekinci, N. (2015). Öğretmen adaylarının öğrenme yaklaşımları ve öğretmen özyeterlik inançları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 30(1): 62-76.
12. Gökçe, F., & Sezer, G. O. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Uludağ Üniversitesi Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 1-23.
13. İlğan, A., Sevinç, Ö. S. ve Arı, E. (2013). Pedagojik formasyon programı öğretmen adaylarının mesleki tutum ve çağdaş öğretmen algıları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2): 175-195.
14. Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş (12. Basım)*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
15. Karabacak, M. S. (2014). Ankara ili genel liselerinde görev yapan öğretmenlerin özerklik algıları ile özyeterlik algıları arasındaki ilişki, (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara).
16. Karadağ, E., Baloğlu, N., & Çalışkan, N., (2009,May). *Öğretmen adaylarının stresle başa çıkma yolları ve yetkinlik duygusu yönelimleri: Bir MANAVO analizi*. Paper presented at the 1st International Congress of Educational Research. Çanakkale-Turkey.
17. Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri, *NWSA: Humanities*, 7, (2): 44-66.
18. Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (21. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
19. Morgil, İ., Seçken, N. ve A. S. Yücel. (2004). Kimya öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi, *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1): 62-72.
20. Oğuz, A. ve Topkaya, N. (2008). Ortaöğretim alan öğretmenliği öğrencilerinin öğretmen özyeterlik inançları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları. *Akademik Bakış*, 14: 23–36.
21. Palmer, D. (2006). Durability of changes in self efficacy of preservice primary teachers. *International Journal of Science Education*. 28, 6: 655–671.
22. Shahid, J. ve Thompson, J. (2001). Teacher efficacy: A research synthesis. *Annual Meeting of the American Educational Research Association*, Seattle.

23. Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2010). Teacher self-efficacy and teacher burnout: A study of relations. *Teaching and Teacher Education*. 26:1059-1069.
24. Sünbül, A. M. (2001) *Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. (Edit: Ö. Demirel-Z. Kaya) Ankara: Pegem Yayıncılık.
25. Şahin, F.E. & Atay, D. (2010). Sense of efficacy from student teaching to the induction year. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2: 337–341.
26. Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 12(45): 109–127.
27. Yıldırım, Fatma ve Gökoğlan (2010) “Genel özyeterlilik ölçeği türkçe formunun Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4 (21): 90 301-308.

